

Ziemeļvidzemes
biosfēras rezervāts

VIDES
MINISTRIJA

PUBLISKAIS GADA PĀRSKATS

2 0 0 5

SATURS

IEVADS	4
1. PAMATINFORMĀCIJA.....	6
1.1. Iestādes juridiskais statuss un izveidošanas gads.....	6
1.2. Politikas jomas un darbības virzieni, par kuriem iestāde ir atbildīga	6
1.3. Izmaiņas iestādes darbībā pārskata gada laikā.....	10
2. Iestādes darbības rezultāti	12
2.1. pārskata gada galvenās prioritātes un informācija par to īstenošanu.....	12
2.2. budžeta programmu un apakšprogrammu rezultatīvie rādītāji	14
2.3. informācija par pakalpojumiem:	15
2.3.1. sniegto pakalpojumu veidi	15
2.3.2. uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā	15
2.4. pārskats par iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai.....	16
3. Budžeta informācija	17
3.1. valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	17
4. Personāls	18
5. Komunikācija ar sabiedrību	22
5.1. pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai	22
5.2. sadarbība ar nevalstisko sektoru	23
5.3. konsultatīvās padomes darbības rezultāti.....	24
6.1. Plāni nākamā gadam	25
6.1. nākamā gada prioritātes	25
6.2. starptautiskie projekti.....	26
6.4. plānotie pētījumi	31

IEVADS

Starptautiskajā vidē biosfēras rezervāti aizvien vairāk tiek atpazīti kā izcilas vietas dabas saglabāšanas un ilgtspējīgas attīstības pieejas reģionālā līmenī izplatīšanai un demonstrēšanai, šajās teritorijās īstenojot dzīves veida modeli, kas balstās uz reālu ilgtspējīgas attīstības principu ievērošanu.

Šobrīd biosfēras rezervātu tīkls aptver 440 teritorijas 97 pasaules valstīs. Latvijā Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts izveidots 1997.gada 11.decembrī, piešķirot starptautiskajai aizsargājamo teritoriju klasifikācijai atbilstošu nosaukumu 1990.gadā dibinātajam Ziemeļvidzemes reģionālajam dabas aizsardzības kompleksam. 1997.gada 15.decembrī Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts saņēma UNESCO programmas “Cilvēks un biosfēra” nominācijas rakstu un oficiāli tika iekļauts starptautiskajā biosfēras rezervātu sadarbības tīklā.

Ziemeļvidzemes purvi, ezeri, jūrmala, Salacas un Burtnieks, Skaņaiskalns un Sarkanās klintis – tā ir tikai redzamākā daļa rezervāta teritorijā esošajām dabas vērtībām. Te ir mājvieta un putniem, dzīvniekiem, te atrodami augi, no kuriem daudzi ir reti, izzūdoši vai apdraudēti. Tādēļ tieši šeit ir izveidots biosfēras rezervāts – īpaša vieta dabas saglabāšanas un reģiona ilgtspējīgas attīstības iespēju atklāšanai un īstenošanai.

Pēdējās gados dabas aizsardzības jēdziens, kā noteiktu aizliegumu kopums kādā teritorijā pāraug izpratnes pilnā attieksmē dabas saglabāšanas nepieciešamībai, kas ir pamats saimniecisko procesu attīstībai teritorijā un iedzīvotāju labklājībai. Ziemeļvidzemes ekosistēmas pamats ir Salacas upes baseins. Līdzās dabas liegumiem, ievērojamām mežu un lauksaimniecības zemju platībām, kuros tiek ierobežota saimnieciskā darbība, šajā teritorijā ir pilsētas, pagastu centri, viensētas un ciemati – visviet dzīvo un strādā cilvēki, kuri veido šo Ziemeļvidzemes sarežģīto ekosistēmu pārpilno teritoriju nākotni.

Tas arī ir arī viens no rezervāta administrācijas izaicinājumiem – rast līdzsvaru starp cilvēka ekonomisko darbību un dabas saglabāšanu. Daudzviet pasaulē lielus finanšu līdzekļus iegulda zudušo dabas vērtību atjaunošanā. Ziemeļvidzemē galvenais uzdevums ir saglabāt esošās vērtības, tikai atsevišķos gadījumos iejaucoties vides procesos.

Šo uzdevumu īstenošanai Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija visā rezervāta pastāvēšanas laikā aktīvi meklē iespējas papildus valsts piešķirtajiem budžeta līdzekļiem piesaistīt finansējumu no Vides aizsardzības fonda un dažādiem ES fondiem, kā arī sadarbojas ar dabas aizsardzības organizācijām Latvijā un ārvalstīs. Šo līdzekļu

izlietojuma svarīgs mērķis šobrīd kļūst atbalsta sniegšana saimnieciskajai darbībai, kas vērsta uz dabas saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu.

Ar šī pārskata palīdzību vēlamies iepazīstināt Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta iedzīvotājus, zemju īpašniekus, apmeklētājus un visus interesentus ar Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas paveikto 2005.gadā.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas direktors

V.Seilis

1.1. Iestādes juridiskais statuss un izveidošanas gads

Saskaņā ar 1997.gada 11.decembra likumu “Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu” Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts ir starptautiskas nozīmes aizsargājama dabas teritorija, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā. Biosfēras rezervāts pārstāv starptautiski atzītas mērenajai mežu joslai raksturīgas sauszemes un Baltijas jūras piekrastes ekosistēmas. Organizācijas pārvaldi realizē administrācija, kas ir Latvijas Republikas Vides aizsardzības ministrijas pārraudzībā esoša valsts civilliestāde. Savas kompetences ietvaros tā īsteno valsts vides aizsardzības politiku.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija ir juridiska persona, un tai ir zīmogs ar papildinātā Latvijas Republikas valsts mazā ģerboņa attēlu un pilnu administrācijas nosaukumu, kā arī budžeta kods Valsts kases norēķinu centrā.

1.2. Politikas jomas un darbības virzieni, par kuriem iestāde ir atbildīga

Latvijā kopumā ir 636 valsts nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – nacionālie parki un dabas parki, dabas rezervāti, aizsargājamo ainavu apvidi, dabas liegumi un dabas pieminekļi. ZBR šajā sistēmā izceļas ar to, ka ir vienīgais biosfēras rezervāts Latvijā un aizņem vislielāko platību (474 350 ha jeb ~6% no valsts teritorijas). Turklāt biosfēras rezervāts ir viena no nedaudzajām (piecām) aizsargājamām teritorijām, kuras pārvalda administrācija – valsts iestāde.

Likumā Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu noteikti sekojoši galvenie uzdevumi:

- nodrošināt teritorijas ainavu, ekosistēmu, sugu un ģenētiskās daudzveidības saglabāšanu;

- veicināt teritorijas ilgtspējīgu sociālo un ekonomisko attīstību;
- nodrošināt informācijas apriti vides pētījumu, monitoringa un vides izglītības jomā attiecībā uz vietējo, nacionālo un starptautisko vides aizsardzības un reģionālās attīstības jautājumu risināšanu biosfēras rezervāta teritorijā
- veicināt sabiedrības izpratni vides aizsardzības un teritorijas ilgtspējīgas attīstības jautājumos;
- veicināt degradētu ekosistēmu atjaunošanu iespējami tuvu dabiskajam stāvoklim.

Biosfēras rezervātiem jātiecas sasniegt līdzsvaru dabas daudzveidības aizsardzībā, ekonomiskās attīstības veicināšanā un kultūras vērtību saglabāšanā. Tas nozīmē, ka rezervāta administrācijas darbībai jānotiek ne vien dabas aizsardzības, bet arī ekonomikas, sociālajā, kultūras u.c. jomās. Turklāt "līdzsvars" nozīmē to, ka nevienai no trim nosauktajām jomām nepienāktos daudz vairāk uzmanības un resursu nekā pārējām. Turklāt arī dabas aizsardzība nevar aprobežoties tikai ar rūpēm par augiem un dzīvniekiem (biotiskajiem faktoriem), vienlīdz jā rūpējas arī ģeoloģiskajiem, hidroloģiskajiem u.tml. apstākļiem (abiotiskajiem faktoriem).

UNESCO programmas "Cilvēks un biosfēra" (Man and Biosphere) pamatdokumentā „Statutory Framework” ir noteikti trīs biosfēras rezervātu pamatuzdevumi:

1. AIZSARDZĪBA – saglabāt ainavu, ekosistēmu, sugu un ģenētiskās daudzveidību;
2. ATTĪSTĪBA – veicināt sociāli, kulturāli un ekoloģiski ilgtspējīgu ekonomisko un sociālo attīstību;
3. ORGANIZATORISKS ATBALSTS – vietējā, reģionālā, nacionālā un globālā mērogā atbalstīt demonstrācijas (parauga) projektus, vides izglītību un mācības, pētniecības darbu un monitoringu, kas saistīts ar dabas aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jautājumiem.

Kā starptautiskas nozīmes aizsargājama teritorija ZBR ietilpst kopš divdesmitā gadsimta septiņdesmitajiem gadiem veidotā globālā biosfēras rezervātu tīklā. Tāpēc tā zonējumu un zonu funkcijas nosaka ne vien Latvijas tiesību akti, bet arī biosfēras rezervātu specifiskie uzdevumi. Cilvēka darbības neskartajās vai maz pārveidotajās dabas liegumu zonās, kur sastopami aizsargājamie un apdraudētie biotopi un sugas, aizliegta saimnieciskā darbība, kas traucē ekosistēmu dabisko attīstību. Dažas darbības – piemēram, ceļu rekonstrukcija, medības – iespējamas, ja tās atļauj teritorijas administrācija. Ainavu aizsardzības zonās jā saglabā ainavu dabiskā struktūra un veidols, turklāt tās kalpo arī kā

aizsargjoslas ap dabas lieguma zonām, nošķirot cilvēka intensīvi apsaimniekotās platības no neskartajām. Ainavu aizsardzības zonās tomēr ir atļauta arī saimnieciskā darbība - lielākoties tāda, kas būtiski neietekmē dabu un dabasskatus. Intensīvi apstrādātas platības, apdzīvotas vietas, ceļu tīkli u.tml. atrodas neitrālajā zonā, kur saimnieciskā darbība pakļaujas vispārīgajai likumdošanai.

Dabas lieguma zona, ainavu aizsardzības zona un neitrālā zona ir izveidotas arī nacionālajos parkos, viena veida zonās ievērojamie nosacījumi ļoti līdzinās ZBR noteiktajiem. Tomēr biosfēras rezervātā šīs zonas ir plašākas, turklāt ainavu aizsardzības un neitrālajā zonā cilvēks ir nevis traucēklis vai nevēlams svešķermenis, bet gan būtisks sistēmas elements. Biosfēras rezervātam teritorijas plašums un cilvēka klātbūtne nepieciešama vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, lai ekosistēma spētu uzturēt augsnes auglību, regulēt hidroloģisko režīmu, absorbēt ūdens un gaisa piesārņojumu, citiem vārdiem sakot – nodrošināt sugām un biotopiem labvēlīgus apstākļus. Otrkārt, lai pētītu un salīdzinātu cilvēka maz pārveidotās (dabas liegumu) un antropogēnai ietekmei pakļautās (ainavu aizsardzības un neitrālās) zonas, konstatētu un prognozētu pārmaiņu tendences. Treškārt, lai saglabātu tradicionālos saimniekošanas paņēmienus (kas bieži nedegradē vidi), pētītu un izmēģinātu jaunus - ilgtspējīgus – saimnieciskās darbības veidus un izplatītu veiksmīgo pieredzi iespējami plašāk. Ceturtkārt, lai praksē saskartos ar dažādu interešu sadursmēm un kopīgi meklētu risinājumus. Respektīvi – lai vienā teritorijā mācītos saskaņot dabas aizsardzības vajadzības un cilvēku vēlmi saimniekot un mainīt vidi ne vien aizliedzot, bet mēģinot atrast sadarbības mehānismus, kas varētu noderēt arī citviet.

Biosfēras rezervāts no citām aizsargājamām teritorijām atšķiras arī ar to, ka neviens zemes gabals neatrodas administrācijas pārvaldībā. (Nacionālajos parkos un dabas rezervātos visstingrāk aizsargājamās platības ir valsts īpašumā un ierakstāmas Zemesgrāmatā uz Vides ministrijas vārda, šo teritoriju administrācija pārvalda šīs zemes.) Tāpēc biosfēras rezervāta uzdevumu sekmīga izpilde ir ļoti atkarīga no iedzīvotāju – zemes īpašnieku - izpratnes un atbalsta, un administrācijas izglītojošais un skaidrojošais darbs kļūst vēl jo nozīmīgāks.

Kā jau minēts, nacionālajos un dabas parkos, kā arī dabas rezervātos izveidotais zonējums nodrošina nepieciešamo aizsardzības režīmu. ZBR ainavu aizsardzības un neitrālajā zonā kā salas ir izvietotas mazākas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas - divdesmit četri dabas liegumi un viens dabas parks. Tie visi atzīti par Eiropas nozīmes (t.s. *Natura 2000*) aizsargājamām teritorijām. ZBR administrācija uzrauga un kontrolē šīs daudzās teritorijas, rūpējas par to dažādajām aizsardzības vajadzībām un apsaimniekošanu. Tādējādi

ievērojami pieaug administrācijas darba apjoms. Piemēram, nepietiek ar vienu dabas aizsardzības plānu visai ZBR teritorijai, šādi plāni nepieciešami katram atsevišķajam dabas liegumam un dabas parkam.

Plašā teritorija un daudzveidīgie uzdevumi nosaka to, ka ZBR administrācijai nākas strādāt un sadarboties ar ļoti daudziem – vairāk nekā četrdesmit pašvaldībām, vismaz divām attīstības aģentūrām, daudzām valsts iestādēm, nacionālā un vietējā mērogā strādājošām nevalstiskajām organizācijām, mežniecībām, teritorijas iedzīvotājiem, tūkstošiem tūristu un atpūtnieku. Katrai no šīm grupām ir atšķirīgas intereses un priekšstati par to, kā rezervāta teritorijai vajadzētu attīstīties. Turklāt atsevišķus ZBR uzdevumus, jo īpaši ilgtspējīgas attīstības jomā, nav iespējams īstenot, ja darbā neiesaistās arī citas interešu grupas. Jāņem vērā arī kolēģi no biosfēras rezervātiem citās valstīs, starptautisku projektu partneri, UNESCO programma. Administrācija ir atvērta sadarbībai ar jebkurām citām iestādēm un organizācijām, kas atbalsta tos pašus mērķus. Rezervāta teritorijā tā administrācija vēlas ieņemt koordinējošo lomu (jo īpaši attiecībā uz darbiem ilgtspējīgas attīstības jomā), veicināt sabiedrisko kustību attīstību. Jārēķinās, ka rezervāta teritorija sakrīt arī ar Valmieras reģionālās vides pārvaldes pārraudzītajiem rajoniem un ka atsevišķi abu iestāžu uzdevumi ir līdzīgi.

ZBR dabisko un cilvēka maz ietekmēto teritoriju ir nedaudz vairāk nekā cilvēka izmantoto – meži klāj vairāk nekā 45% rezervāta teritorijas, purvi, mitrāji un iekšzemes ūdeņi aizņem ap 10%. Mežu vairāk Igaunijas pierobežā, virziena uz dienvidiem to masīvi kļūst mazāki un sadrumstalotāki, palielinās lauksaimnieciski izmantojamo zemju platības. Reljefs ir samērā līdzens, klimats - mērens, to ietekmē Rīgas līča tuvums no vienas puses un Vidzemes centrālā augstienes no otras puses.

Rezervāta teritorijā ietilpst trīs - Limbažu, Valkas un Valmieras – rajoni un 41 vietējā pašvaldība. Vidzemes plānošanas reģionam, kurā ietilpst Valkas un Valmieras rajoni, ir izstrādāta teritorijas plānojuma otrā redakcija. Teritorijas plānojumu ir izstrādājušas arī Limbažu un Valkas rajona pašvaldības. Vietējā līmenī ir izstrādāti un apstiprināti 20 pašvaldību teritoriju plānojumi, pārējām rezervātā ietilpstošajām pašvaldībām tie ir izstrādes stadijā.

Biosfēras rezervāta teritorijā ir ap 76 000 iedzīvotāju, lielākā daļa no tiem mitinās apdzīvotās vietās (pilsētās, mazpilsētās, ciemos). Iedzīvotāju blīvums ir samērā neliels un svārstās no 12 līdz 17 iedzīvotājiem uz 1 km² (valstī vidēji - 36 iedz. uz 1 km²). ZBR

teritorijā atrodas deviņas lielas apdzīvotās vietas: Ainaži, Aloja, Limbaži, Mazsalaca, Rūjiena, Salacgrīva, Staicele, Seda un Valka, kurās mitinās ap 40% rezervāta iedzīvotāju.

Bezdarba līmenis rezervāta teritorijā līdzinās bezdarba līmenim valstī (ap 8,6%). Lielākā daļa (ap 60%) nodarbināto strādā privātajā sektorā. Visvairāk darba vietu nodrošina trīs ražošanas nozares: pārtikas produktu un dzērienu ražošana (strādā 12% no kopējā strādājošo skaita), vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība (13%), koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana (11,5%). Ap 13% nodarbināto strādā izglītībā, 11,3% valsts pārvaldē un aizsardzībā, 7,8% veselības un sociālās aprūpes iestādēs, 5,3% sniedz sabiedriskos, sociālos un individuālos pakalpojumus. Lauksaimniecībā, medicīnā un mežsaimniecībā strādā ap 5% strādājošo. Pārējās nozares nodrošina ar darbu mazāk nekā 5% strādājošo. Lauksaimniecība, kokmateriālu ražošana un kokapstrāde ir galvenās nozares šī reģiona lauku pašvaldībās. Piena un gaļas ražošanas apjomi ir nelieli, vairāk nekā sešdesmit procenti zemnieku saimniecību ražo produkciju pašu patēriņam, nevis tirgum. Rezervāta teritorijā atrodas Salacgrīvas osta. Tūristus visvairāk piesaista Salacas upes ieleja, dabas parks "Skaņais kalns" un Burtnieku ezers. Makšķerēšana koncentrējas Salacas upes lejtecē un Burtnieku ezerā, rūpnieciskā zveja – Burtnieku ezerā, Salacas upē un jūras piekrastē.

1.3. Izmaiņas iestādes darbībā pārskata gada laikā

Kā iestādes darba prioritāte aizvadītajā gadā tika izvirzīta paredzēto un ministriju saskaņoto galveno darbu kvalitatīvai veikšanai.

Nozīmīgu vietu biosfēras rezervāta darbībā tika ierādīta administratīvā procesa optimizēšanai iestādē.

Ar pilnu jaudu tika turpināta Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmas un Pasaules Vides fonda finansēta projekta "Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā" (turpmāk UNDP/GEF projekts) realizācija, kuras gaitā tiks apkopota un papildināta administrācijai lēmumu pieņemšanai nepieciešama informācija, veikts būtisku ZBR administrācijas darba instrumentu (monitorings, plānošana, izglītība u.c.) izvērtējums, stratēģiska plānošana un uzsākta paredzamo darbību realizēšana.

Turpinājās vairāki iesākti projekti, t.sk. PIN-Matra finansētais Latvijas-Igaunijas kopprojekts "Integrētā mitrāju un mežu apsaimniekošana pārrobežu teritorijā Ziemeļu Livonija". Uzsākās INTERREG III projekti „Piekrastes ilgtspējīgā attīstība” un „Ziemeļlivonijas piekrastes reģiona iniciatīva pārrobežu sociāli-ekonomiskajai attīstībai”.

Pastiprināta vērība tika pievērsta Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīkla Ziemeļvidzemē darbības iedzīvināšanai, dabas aizsardzības plānu izstrādei šajās teritorijās.

Iestādes darba optimizēšanai ir veikta individuāla ierēdņu un darbinieku darbības novērtēšana un izdarītas izmaiņas darba aprakstos, precizētas ierēdņu un darbinieku amatu kvalifikācijas kategorijas.

Iestādes darbība tika sasakņota ar augustā MK apstiprināto ZBR administrācijas nolikumu.

2.1. pārskata gada galvenās prioritātes un informācija par to īstenošanu

ZBR administrācija ir izvirzījusi 4 darbības prioritātes turpmākamam 5 - 10 gadu posmam¹.

1.tabula. ZBR administrācijas darbības prioritātes un sasniedzamie mērķi

Prioritāte	Mērķis
Apzināt, saglabāt, atjaunot un kontrolēt dabas un kultūrvēsturiskās vērtības	Nodrošināt vispusīgu dabas vērtību un pētījumu inventarizāciju
	Veikt dabas resursu apsaimniekošanu
Koordinēt un sekmēt efektīvu ilgtspējīgu attīstību	Veicināt integrētu ilgtspējīgas attīstību sekmējošu projektu piesaisti rezervāta teritorijai. Atbalstīt demonstrācijas projektu lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, dzīvojamā vidē ieviešanu un pieredzes izplatīšanu
	Veidot ZBR zīmolu
	Sekmēt partnerību, atbalstīt reģiona attīstību sekmējošu organizāciju attīstību
Sabiedrības informēšana, izglītošana un apziņas veidošana	Nodrošināt informācijas par ZBR pieejamību ZBR un Latvijas iedzīvotājiem
	Veikt vides izglītošanas daru

¹ Noteiktas sadarbībā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmas un Pasaules Vides fonda finansēto projektu "Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā"

	Pozicionēt ZBR administrāciju kā reģionālu centru Ziemeļvalstu biosfēras rezervātu tīklā
Atbalsta funkcijas	Administratīvā procesa kvalitātes nodrošināšana normatīvajos aktos noteikto funkciju izpildē ²

Minētās prioritātes tiek iestrādātas izstrādē esošajā iestādes stratēģijā.

Svarīgāko uzdevumu izpilde ZBR administrācijā 2005.gadā notika saskaņā ar ministrijā apstiprināto galveno darbu plānu un prioritātēm 2005.gadam.

2005. gadā tika nodrošināta īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts (ĪADT) aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanas valsts kontrole, organizējot 99. pārbaudes reidus, pastiprinātu kontroli veicot Rīgas līča piekrastes aizsargjoslā un zivju nārstošanas periodā dabas parkā Salacas ielejā - 12 reidi. Administrācijas inspektors piedalījās akcijas „Lašiem būt” norisēs.

Teritorijas dabas resursu aizsardzība tiek nodrošināta realizējot labai draudzīgu un tajā pat laikā likumdošanas normām atbilstošu administratīvo lēmumu pieņemšanu un atzinumu sagatavošanu. Gada laikā sagatavoti 66 koku ciršanas ārpus meža zemes, 6 meža un lauksaimniecības zemes transformācijas, 89 meža apsaimniekošanas plānu saskaņojumi, sniegti 113 atteikumi no valsts pirkuma tiesību izmantošanas, vienlaicīgi veicot pieteikto darījumu atbilstības pastāvošajiem likumdošanas ierobežojumiem ĪADT pārbaudi, izvērtēta 150 iespējamo darbību ietekme uz dabu un sagatavoti atzinumi Valmieras reģionālajai vides pārvaldei, pašvaldībām u.c. organizācijām. Sagatavoti plānošanas uzdevumi pašvaldībām, ZBR darbinieki piedalījās plānojumu sabiedriskajās apspriešanās.

Par svarīgu darba daļu tika uzskatīta piedalīšanās dabas aizsardzības plānu izstrādē ĪADT dabas parka “Salacas ieleja” posmam Mazsalaca - Staicele un Salacgrīvas pašvaldība, Natura 2000 teritorijām „Vidusburtnieks”, „Burtnieku pļavas”, „Sedas purvs”, kā arī izstrādāto plānu izpilde ZBR administrācijai piekrītošajās sadaļās. Šī pasākuma ietvaros Randu pļavās tika organizēta niedru pļaušana un dzīvnieku aploku labošana, sadarbībā ar UNDP/GEF projektu niedru pļaušana Burtnieku ezerā, sadarbībā ar Salacgrīvas domi un Latvijas vides aizsardzības fondu organizēta infrastruktūras izveide jaunizveidoto ģeomorfoloģisko atsegumu aizsardzībai dabas liegumā Vidzemes akmeņainā jūrmala Salacgrīvas l.t. „Zivtiņās”. Atjaunojot janvāra orkāna sekas tika ar LVAF un UNDP/GEF

² Izvērtējot ZBR administrācijas kapacitāti, pamatojoties uz paredzamā institucionālā audita datiem

projekta finansējumu atjaunoti putnu vērošanas tornis Randu pļavās, kā arī papildus uzstādīts tornis pie Burtnieku ezera.

Turpināti pasākumi bijušās Staiceles papīrfabrikas dambja atlieku nojaukšanai - sagatavots pamatojums juridisko procedūru uzsākšanai dambja atlieku nojaukšanai.

Sadarbībā ar UNDP/GEF projektu sagatavota ZBR integrētā monitoringa sistēma un uzsākta tās ieviešana sabiedriskā monitoringa sadaļā. Šis pasākums guvis plašu rezonansi ZBR teritorijā un sagaidāms, ka jau nākošajā gadā administrācija savā rīcībā iegūs pirmos datus.

Dabas un kultūrvides daudzveidības un atsevišķu sugu, biotopu un ainavu saglabāšana un aizsargāšana lielā mērā atkarīga no sabiedrības informētības par to eksistenci un lomu dabā cilvēku sabiedrībā. Laicīgi un saprotamā formā sniegta ziņa var novērst daudzus pārpratumus un pat problēmas. Tāpēc viens no būtiskiem dabas aizsardzības pasākumu sekmīgas īstenošanas priekšnoteikumiem ir vietējo iedzīvotāju, pašvaldību, izglītības iestāžu, nevalstisko organizāciju, dažādu interešu grupu un uzņēmēju informēšana un pēc tam arī motivēšana un iesaistīšana kopīgā vides aizsardzības jautājumu risināšanā.

Vides informācijas izplatīšana ir arī viens no stūrakmeņiem UNESCO programmas "Cilvēks un biosfēra" (*Man and the Biosphere (MAB) Programme*) ietvaros izveidotajam biosfēras rezervātu pasaules sadarbības tīklam.

Kā nozīmīgākās vides izglītības darba norise aizvadītajā gadā minama triju ZBR darbinieku regulāri vadītās ekskursijas, vides interpretācijas nodarbības un nolasītas lekcijas ZBR teritorijā un citur Latvijā. Kopējais nodarbību skaits 25.

ZBR administrācijas speciālistu izveidotā interaktīvā izstāde "Ūdenī un gaisā" pārskata periodā tika eksponēta Limbažu novadpētniecības muzejā. Kopumā divu gadā un to apmeklējuši ap 9500 apmeklētāju astoņās Latvijas vietās.

Sniegtas konsultācijas 2 zinātnisko darbu izstrādē.

Veikti novadpētniecības pārgājieni ar Naukšēnu vidusskolas Vides pulciņu izdots interaktīvais elektroniskais materiāls par ZBR.

2.2. budžeta programmu un apakšprogrammu rezultatīvie rādītāji

Plānotie programmas „Dabas aizsardzība” apakšprogrammas „Dabas aizsardzības institūcijas” rezultatīvie rādītāji: štata vienību skaits 9, vides inspektoru veiktās pārbaudes 99, lekcijas vides izglītības jautājumos 25 tika izpildīti.

2.3. informācija par pakalpojumiem:

2.3.1. sniegto pakalpojumu veidi

2.tabula. ZBR administrācijas sniegtie maksas pakalpojumi 2005. gadā

Nr. p.k.	Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu veidi	Mērv.	Izcenojums Ls
1.	Rakstiska konsultācija	1000 teksta zīmes	10,-
2.	Lekcija bez uzskates līdzekļiem*	1 stunda	5 - 10,-
3.	Lekcija ar uzskates līdzekļiem, vides nodarbība, ekskursija*	1 stunda	5 - 20,-
4.	Slēdzienu sagatavošana	1 gab.	5 - 30,-
5.1.	Kopēšana: formāts A4	1 lpp	0,05
5.2.	Kopēšana: formāts A3	1 lpp	0,10
6.	Konferenču zāles noma	1 stunda	10,-
7.	Kamīnzāles noma	1 stunda	5,-

*Izņemot vietējās izglītības iestādes, vietējās pašvaldības.

2.3.2. uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā

Pārskata periodā tiek uzturēts iepriekšējos pārskata periodos izveidotais aprīkojums apmeklētāju pieņemšanas kvalitātes nodrošināšanai, nodrošināta iespēja bezmaksas izmantot uzkrātos informatīvos materiālus. Sadarbībā ar Salacgrīvas novada tūrisma informācijas centru ir nodrošināta centra apmeklētāju informēšana par teritorijas dabas objektiem un to izmantošanas iespējām.

Pārskata periodā konferenču telpas ir aktīvi izmantotas vietējiem un vairākiem starptautiskiem (TAIEX, NORD MAB, UNDP u.c.) semināriem un konferencēm. Telpas ir izmantotas no Salacgrīvas pilsētas iedzīvotāju puses, te regulāri organizējot atklātās Salacgrīvas pilsētas domes sēdes.

Viens no iestādes darbības pamatprincipiem ir resursu lietderīga un taupīga izmantošana. Saskaņā ar 2005. gada darba plānu, apsekošanas un izpētes ekspedīcijas tiek organizētas kā kompleksi pasākumi – tās tiek plānotas tā, lai to maršruti aptvertu dažādas ekosistēmas un tādējādi tajās tiek iesaistīti dažādu nozaru speciālisti, ietaupot degvielas un

autotransporta resursus. Vienlaikus arī ekspedīciju dalībnieki tiek informēti par konkrētajiem objektiem un ar tiem saistītajām problēmām. Tas nodrošina ne tikai speciālistu labāku informētību par stāvokli biosfēras rezervāta teritorijā, bet nepieciešamības gadījumā ir nodrošināta arī to aizvietojamības principa realizācija.

Regulāri tika atjaunota informācija iestādes mājas lapā, sniegta informācija par paredzamajiem pasākumiem ministrijas informatīvajam kalendāram, rajonu un valsts informācijas līdzekļiem, sadarbībā ar UNDP/GEF projektu uzsākta regulāra preses reļžu sagatavošana un izsūtīšana.

2.4. pārskats par iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai

Pārskata periodā notika kārtējā ierēdņu darbības un tās rezultātu novērtēšana, kā arī pirmo reizi iestāde pastāvēšanas laikā tika veikta arī darbinieku darbības novērtēšana. Tas deva iespēju objektīvāk spriest par tendencēm personāla darbā. Kā svarīgi motivācijas nosacījumi tiek minēti interesants darbs, labi darba apstākļi, un 2005.g. pieaugušais atalgojums, kas gan spējis tikai kompensēt cenu palielināšanos. Novērtēšanas gaitā tika izvirzīti konkrēti uzdevumi attiecīgiem darbiniekiem uzticēto pienākumu veikšanas kvalitātes uzlabošanai, kā arī noteiktas nepieciešamās mācību vajadzības. Ievērojot ievērojamo darba apjoma pieaugumu atsevišķos iestādes veicamo darbu sektoros (piemēram, ievērojami palielinājies administrācijas izskatīto administratīvo lietu daudzums, kā arī sagatavoto atzinumu skaits dažādos ar paredzamās darbības ietekmi uz dabu saistītos jautājumos) un pamatojoties uz UNDP/GEF projekta ietvaros veikto iestādes institucionālo auditu, ir sagatavoti priekšnoteikumi iestādes struktūras maiņai un papildus darbinieka pieņemšanai no 2006.g..

Būtisks atspaidis iestādes funkciju veikšanai tiek sniegts no UNDP/GEF projekta darbinieku, piem., GIS sistēmu administratora, sabiedrisko attiecību speciālista u.c. darbinieku puses.

Administrācijā tiek ievērots pretkorupcijas pasākumu plāns. Izveidota ZBR administrācijas ētikas komisija.

3.1.valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

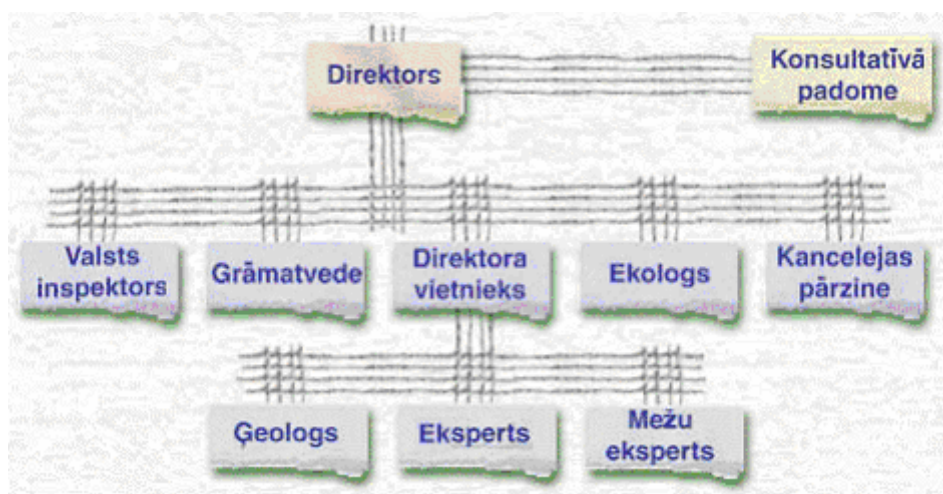
3. tabula. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (latos)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	<i>Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)</i>	70844	127212	126261
1.1.	dotācijas	69115	124210	124210
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1729	3002	2051
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	---	---	---
2.	<i>Izdevumi (kopā)</i>	70844	127212	126261
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	70844	108757	107806
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	---	---	---
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	---	---	---
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	---	18455	18455

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā strādā 9 speciālisti. No tiem 6 ir augstākā izglītība, 2 ir ieguvuši maģistra grādu, divi darbinieki studē, viens mācās doktorantūrā. Viens darbinieks studē doktorantūrā, divi iegūst augstāko izglītību. Četri no darbiniekiem ir ierēdņi.

1. attēls. ZBRa struktūra

Būtisks priekšnoteikums efektīvai iestādes darbības nodrošināšanai ir regulāra personāla zināšanu papildināšana un kvalifikācijas paaugstināšana. Iestādes darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana notiek, vienlaikus izmantojot gan Vides ministrijas un Valsts ierēdniecības skolas sniegtās iespējas, gan arī sadarbojoties ar citām valsts un nevalstiskām institūcijām. 2005.gadā deviņi iestādes darbinieki ir paaugstinājuši savu profesionālo kvalifikāciju (tabula Nr.4). No apmeklētajiem kursiem lielāko īpatsvaru sastāda Valsts administrācijas skolas organizētie ierēdņu kursi.

Lai pie esošajiem personāla resursiem nodrošinātu maksimāli pilnvērtīgu teritorijas pārvaldi, iestādes darbinieki pastāvīgi paaugstina kvalifikāciju gan Latvijā, gan, iespēju robežās, ārpus tās. 2005. gadā četri speciālisti bijuši ārzemju komandējumos un pieredzes apmaiņas braucienos. Tas dod strādājošajiem iespēju salīdzināt un pārņemt progresīvākās darba metodes, palīdz skaidri motivēt to rīcību.

Jaunu zināšanu apguvei no iestādes līdzekļiem tiek apmaksāti arī atsevišķi kvalifikācijas paaugstināšanas un jaunu iemaņu apguves kursi.

4. tabula. Darbinieku izglītības paaugstināšana 2004.gadā

Vārds,uzvārds	Nosaukums	Rīkotājs	Laiks
Valērijs Seilis	Konference “EuroMAB Austria 2005”	UNESCO komisija “Cilvēks un biosfēra”	24.-31.10.2005.
Andris Urtāns	seminārs “Piekrastes ilgtspēja kā izaicinājums” Somijā	Projekts Interreg IIB	24.-27.01.2005.
	Konference “EuroMAB Austria 2005”	UNESCO komisija “Cilvēks un biosfēra”	24.-31.10.2005.
Dace Grāvīte	Seminārs “Jaunākās izmaiņas nodokļos. Ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē publiskajā sektorā”	SIA “Rajos”	13.06.2006.
	Seminārs “Publiskā sektora grāmatvedības politika un ilgtermiņa aktīvu uzskaitē, sagatavojoties 2005.gada pārskatam	SIA “Reģionālās apmācības centrs”	30.11.2005., 06.12.2005.
	Seminārs “Gada pārskats-2005 un pārējie finanšu pārskati”	SIA “Reģionālās apmācības centrs”	

Aldis Liepiņš	Pieredzes apmaiņa ar Norvēģijas zinātniekiem par ķikutu biotopu apsaimniekošanu palieņu pļavās.	ANO GEF projekts “Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība ZBR”	29.06.2005.- 04.07.2005.
	Latvijas pievienošanās ES process un situācija pēc sarunu noslēguma	Valsts administrācijas skola	12.01.2005.
Guntars Viļļa	Studijas tūrisma organizācijas un vadības tālmācības studiju programmā	Vidzemes programmā	2005.
	Latvijas pievienošanās ES process un situācija pēc sarunu noslēguma	Valsts administrācijas skola	12.01.2005.
	Komercdarbības atbalsta kontroles sistēma	Valsts administrācijas skola	24.,25.02.2005.
	Seminārs “Inspektoru pienākumi ūdens bioloģisko resursu kontrolē”	Valsts vides dienests	10., 11.03.2005.
	Seminārs “Kontroles veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās”	Valsts vides dienests	30.,31.03.2005.
	Seminārs “Aizsargājamo kāpu biotopu aizsardzība”	Valsts vides dienests	15.06.2005.
	Seminārs “Aizsargājamo mežu biotopu atpazīšana”	Valsts vides dienests	31.08.2005.
	Seminārs “Administratīvo pārkāpumu lietu lietvedība”	Valsts vides dienests	19.12.2005.

Andris Soms	Seminārs "Zaļā domāšana rīcībā ikdienā ilgtspējīgai attīstībai"	VITILA	30.03.2005.- 01.04.2005.
Dainis Ozols	Lauka simpozijs "International Field Symposium on Quaternary Geology and Landformig Process"	Krievijas zinātņu akadēmijas Kolas zinātnes centra ģeoloģijas institūts	4.-9.09.2005.
Madara Jermacāne	Studijas tiesību zinātņu programmā	Juridiskā koledža	2005.
	Seminārs "Elektroniskie dokumenti"	Vadības sistēmu un mārketinga pētījumu aģentūra	24.10.2005.
	Seminārs "Dokumentu arhivēšana"	Vadības sistēmu un mārketinga pētījumu aģentūra	19.08.2005.
Selga Rozenšteina	Studijas vides pārvaldības programmā	Liepājas Pedagoģijas akadēmija	no 01.09.2005.
	Projektu vadība	Valsts administrācijas skola	04.04.-2005.- 20.04.2005.
	Lietvedības darba organizācija	Projektu vadīšanas un komercizglītības centrs	28.01.2005., 02.-03.02.2005.
	Gaidāmās reformas darba samaksas jomā valsts sektorā	"Merkūrijs konsultants"	15.06.2005.

5.1. pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai

Kā nozīmīgākās sabiedrības informēšanas un izglītošanas darba norises aizvadītajā gadā minamas ZBR darbinieku vadītās vides izziņas nodarbības, ekskursijas un lasītās lekcijas. Vadītas 25 nodarbības, ekskursijas un lekcijas. Pārskata periodā ZBRa inspektori veikuši 99 pārbaudes.

ZBR darbinieki vadījuši 2 zinātniskos darbus. Organizēts un vadīts Fulbraita stipendiātes no ASV A.Hirtleres darbs par dabas tūrisma resursu izvērtējumu Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā. Sniegtas konsultācijas 5 skolēnu zinātnisko darbu izstrādāšanā, konsultēti 21 skolēna projektu darbi Rūjienas, Naukšēnu, Salacgrīvas vidusskolu un Svētciena pamatskolas skolēniem.

UNDP/GEF projekta „Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, ietvaros pasaules vides dienā rīkota akcija „Meklējam griezi!” dabas liegumā „Burtnieka ezera pļavas” un noorganizēts praktiskais seminārs par meža vērtībām Kārķu pagastā.

Vadīti praktiskie semināri par Eiropas Savienības ūdeņu Struktūrdirektīvas ieviešanu, skaidrojot šī dokumenta nostādnes un vadot praktiskās nodarbības par ūdens kvalitātes noteikšanu.

Vadīti 4 jauno vides gidu mācību semināri.

Sagatavota ZBR vizuālās identitātēs rokasgrāmata. Tajā iekļautie informatīvie un tehniskie materiāli par informācijas stendiem, norādēm un zīmēm biosfēras rezervāta iedzīvotājiem, pašvaldībām un uzņēmējiem ir atbalsts dažādu vides informācijas materiālu sagatavošanā.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā 2005. gadā veiktā iedzīvotāju aptauja liecina par cilvēku vēlmi iesaistīties dabas norišu novērošanā un ieinteresētību dabas vides saglabāšanā. Balstoties uz tās rezultātiem Apvienoto Nāciju Attīstības programmas un Pasaules Vides fonda projekta „Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā” un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas speciālisti sadarbībā ar Latvijas zinātniekiem sagatavoja sabiedriskā vides monitoringa programmu, kas balstīsies uz brīvprātīgo dalībnieku veiktiem novērojumiem. Šī paša gada laikā bija sagatavoti 6 pilotpētījumi. 2006. gadā plānots pabeigt programmas izveidi un sagatavot sabiedriskā vides monitoringa rokasgrāmatu.

Apsekojumu metodikas izstrādās ar mērķi sniegt informāciju par vides stāvokli atbilstoši Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām, piemēram, atbilstoši ES Ūdens Struktūrdirektīvas prasībām. Pirmo reizi Latvijā kādā īpaši aizsargājamā dabas teritorijā ir izveidota sistēmiska Sabiedriskā monitoringa programma ar mērķi ne tikai iesaistīt sabiedrību teritorijas apzināšanā, bet vienlaikus arī aktivizēt sabiedrību iesaistīties lēmumu pieņemšanā attiecībā uz teritorijas plānojumiem, kā arī atsevišķu darbību izvērtēšanu.

Sabiedriskā monitoringa programmas dalībnieki dos ievērojamu ieguldījumu pētniecībā – viņu darbs palīdzēs iegūt precīzākas ziņas par dabas norisēm. Kamēr visā pasaulē šādi iegūtus datus izmanto pētniecībā, Latvijā pirmo reizi zinātnieki, izmantojot arī aptaujas anketās sniegtās ziņas, izstrādā novērojumu protokolus, kas vienlaikus atbilstu zinātniski pamatotai datu vākšanas metodoloģijai un būtu piemēroti brīvprātīgiem dalībniekiem. Plānots, ka sabiedriskā vides monitoringa programma pakāpeniski aptvers arī kultūras un sociālekonomisko jomu.

5.2. sadarbība ar nevalstisko sektoru

ZBR administrācijas darbība nav iedomājama bez sadarbības ar visām teritorijas sabiedrības grupām. To ievērojami efektīvāku dara komunikācija ar teritorijā izveidotajām nevalstiskajām organizācijām, kā arī valsts mēroga un starptautisko sabiedriskā labuma organizācijām to aktivitātēs, kas lokalizējas Ziemeļvidzemē. Sadarbība izpaužas kopējā daba plānošanā dabas aizsardzības plānu izstrādes laikā, strādājot pie atsevišķu pašvaldību teritorijas plānojumiem, kā arī realizējot šos plānus – t.i. īstenojot ilgtspējīgu teritorijas attīstību.

Līdztekus NVO pārstāvju iesaistei ZBR administrācijas Konsultatīvās padomes darbā, tika sasaukts ZBR nevalstisko organizāciju forums ar mērķi dialogā formā precizēt iespējamās sadarbības virzienus, veidot vienotu priekšstatu par biosfēras rezervāta mērķiem un rosināt sabiedrību iesaistīties rezervāta pārvaldē, apzinot iespējamās dalībniekus sabiedriskā monitoringa sistēmai, kā arī veicināt NVO veidošanos teritorijā. Foruma administratīvais mērķis izvirzīt NVO pārstāvjus UNDP/GEF projekta un perspektīvā arī ZBR konsultatīvajām padomēm. Forumā darbā piedalījās apmēram 20 sabiedriskās organizācijas. Vairākums atzina, ka sadarbību tik lielā teritorijā kavē informācijas trūkums. Tika izteikts viedoklis par nepieciešamību sasaukt forumu regulāri.

5.3. konsultatīvās padomes darbības rezultāti

Lai nodrošinātu teritorijas vides aizsardzības, sociālās un ekonomiskās attīstības jautājumu saskaņošanu, atbilstoši likumam “Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu” un MK noteikumiem „ZBR konsultatīvās padomes nolikums” ir izveidota Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta konsultatīvā padome 13 cilvēku sastāvā, personālsastāvu apstiprina Vides ministrs.

Konsultatīvās padomes sanāksmju laikā tās locekļi tika informēti par pārskata laikā paveikto un iepazīstināti ar sekojošo darba perioda galvenajiem darbiem. Kā atsevišķs jautājums tika prezentēts progress dalībai reģiona attīstībai nozīmīgos projektos, īpaši UNDP/GEF projektā. Padomei locekļi izteica vairākus būtiskus priekšlikumus, kuri ir iestrādāti tālākās darbības plānos.

Sadarbībā ar UNDP/GEF projektu tiek gatavots MK noteikumu „ZBR konsultatīvās padomes nolikums” grozījumu projektu, kurš var tikt iesniegts Vides ministrijā tālākai virzīšanai nākamā gada vidū. Šajā redakcijā tiks precizētas padomes funkcijas un darba organizēšanas jautājumi

6.1. nākamā gada prioritātes

ZBR administrācijas 2006. gada darba prioritātes ir iestrādātas Gada galveno darbu plānā. Kā svarīgākās minamas:

1. Dabas inspekcijas darbību veikšana Rīgas jūras līča aizsargjoslā, ĪADT, dalība zivju resursu aizsardzības kontrolē, sadarbībā ar JIŪP, SIA “Salackrasts”, Zemessardzi, pašvaldībām.
2. Atzinumu, saskaņojumu sniegšana par pašvaldību plānojumiem, meža apsaimniekošanas plāniem, zemes transformāciju, Valmieras RVP u.c.
3. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādāšana un ZBR ainavu ekoloģiskā plāna sagatavošana.
4. ZBR administrācijas darbības stratēģijas izstrāde.
5. Jaunu infrastruktūras objektu izveidošana un sabiedrības informēšanas pasākumi ĪADT Randu pļavas, Janīšu – Dainas purvs, „Vidusburtnieks” un „Burtnieku ezera pļavas”.
6. Dalība bijušās Staiceles papīrfabrikas dambja atlieku nojaukšanas sagatavošanā.
7. Mikro grantu un alternatīvās ekonomikas demonstrācijas programmu realizācija.
8. ZBR 1.zinātniskās konferences organizēšana.
9. Projektu ieviešana
  - UNDP/GEF projekts „Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība ZBR” īstenošana;
  - Salacas upes baseina apsaimniekošanas plāna izstrāde ISPA;
  - Latvijas Vides aizsardzības fonda finansēto projektu ieviešana un sagatavošana:
    - Projekta “Dabas aizsardzības plāna izstrāde Natura 2000 teritorijai dabas lieguma zonai “Augstroze” īstenošana,

- Projekta "Zivju aizsardzības pasākumi Salacā un Burtnieku ezerā" īstenošana,
  - Projekta "Īpašuma tiesību aprobežojumu reģistrācija Zemesgrāmatā tiem īpašumiem, kas atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā" īstenošana,
  - Projekta "Dabā ar izpratni" īstenošana,
  - Sabiedrības informēšana dabas aizsardzības un ekotūrisma jautājumos starptautiskajā tūrisma gadatirgū „Balttour”,
  - Projekta "Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta vides informācijas centra būvprojekta izstrāde" īstenošana,
  - Vides pārvaldības nevalstiskās atbalsta sistēmas izveide ZBR.
10. Latvijas - Igaunijas kopprojekta „Integrētā mežu un mitrāju ilgtspējīga apsaimniekošana pārrobežu sadarbības teritorijā Ziemeļu Livonija“ pabeigšana.
11. Projekta „Piekraustes biotopu aizsardzības un apsaimniekošana“ īstenošana LU, LIFE-Nature.
12. Projekta „Piekraustes ilgtspējība kā izaicinājums” (COASTSUST) īstenošana INTERREG IIB.
13. Tūrisma infrastruktūras attīstīšana, un reģiona tēla veidošanas pasākumi projektā „Ziemeļlivonijas piekrastes reģiona iniciatīvas pārrobežas sociālekonomiskajai attīstībai – NICE INTERREG IIB.
14. Iepirkumu realizācija un dokumentēšana atbilstoši normatīvajiem aktiem.
15. ZBR administrācijas konsultatīvās padomes nolikuma grozījumu sagatavošana UNDP/GEF proj..

Pēc ZBR administrācijas stratēģijas izstrādes galvenie darbi tiks noteikti saskaņojot ar šinī dokumentā noteiktajiem attīstības virzieniem.

6.2. starptautiskie projekti

Saskaņā ar ZBR darbības prioritātēm, 2005.gadā ir uzsākta, turpināta vai pabeigta virkne nacionālu un starptautisku projektu un programmu. Kā nozīmīgākie minami sekojoši projekti.

6.2. 1. UNDP/GEF projekts „Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā

Finansētāji: Pasaules Vides fonds (GEF) un Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programma (UNDP).

Uzraudzība: UNDP, Vides ministrija, ZBR administrācija.

Projekta sākums: 2004. gada 16.jūlijs.

Projekta ilgums: 5 gadi.

Mērķis: nodrošināt ZBR bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ieviešot virkni iniciatīvu, lai dabas aizsardzības principus un praksi integrētu rezervāta plānošanā un apsaimniekošanā.

Galvenie ieguvēji: vietējie iedzīvotāji, pašvaldības, ZBR administrācija, izglītības iestādes, aizsargājamās sugas un biotopi. Projekts palīdzēs mobilizēt finansu resursus ZBR apsaimniekošanas plāna izstrādei un ieviešanai.

Projektam ir izveidota Vadības komiteja, kuras sastāvā ietilpst pārstāvji no Vides, Zemkopības, Finanšu un Ekonomikas ministrijas, Limbažu, Valkas un Valmieras rajona padomes, Rietumvidzemes mežsaimniecības, Valsts Meža dienesta, BO SIA Salacas ieleja, Burtnieku ezera pārvaldes, Vidzemes Attīstības aģentūras, ZBR Konsultatīvās padomes.

Svarīgākie 2005.gadā projekta ietvaros realizētie darbības virzieni saistīti ar:

1. Efektīva aktuālās informācijas aprites nodrošināšana, esošas informācijas apkopošana un analīze, kā arī iztrūkstošās informācijas iegūšana. Ir izstrādāta
2. Veikta pastāvošās likumdošanas un normatīvo aktu analīze, kas saistīta ar ZBR administrācijas darbību un nosaka resursu izmantošanu ZBR teritorijā .
3. Izveidota Sabiedriskā monitoringa programmas shēma un izstrādātas pirmās 6 pētījumu metodoloģijas.
4. Uzsākti sagatavošanas darbi pie teritorijas Ainavu Ekoloģiskā plāna izstrādes .
4. Ieinteresēto partneru izglītošana jautājumos, kas saistīti ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu caur Demonstrācijas projekti un Mikro grantu programmas izveide
6. Izstrādāta Komunikācijas stratēģija.
7. Biotopu restaurācija Burtnieku ezerā un virknē palieņu pļavu.

6.2. 2. PIN-MATRA fonds - Latvijas-Igaunijas kopprojekts “Integrētā mitrāju un mežu apsaimniekošana pārrobežu teritorijā Ziemeļu Livonija”

Projekta mērķis ir izstrādāt dabas aizsardzības un apsaimniekošanas plānus šai aizsargājamajai pārrobežas teritorijai, kā arī veicināt abu pušu valsts institūciju, medību

organizāciju un citu nevalstisko organizāciju sadarbību, kā arī valsts un privāto mežu īpašnieku iesaistīšanu bioloģiskās daudzveidības un ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanā.

Projektu realizē ZBR administrācija (Latvija), Nigulas valsts rezervāts (Igaunija) un Starptautiskais lauksaimniecības centrs Vāgeningenē (Nīderlandes Karaliste).

Projekts pagarināts līdz 2006. gada februārim.

2005. gadā ir veiktas sekojošas aktivitātes.

- Vienlaicīga savvaļas un medījamo dzīvnieku uzskaitē Latvijas un Igaunijas projekta teritorijā, lai noskaidrotu patieso dzīvnieku populāciju lielumu un izvietojumu.
- Veikti hidroloģiskā režīma mērījumi un teritorijas ūdens balansa aprēķini.
- Izveidota ģeogrāfiskās informācijas sistēma (GIS) projekta teritorijai.
- Uzsākta vienlaicīga un prasībās un zonējumā saskaņota dabas aizsardzības plānu izstrāde Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamajai teritorijai - dabas lieguma zonai "Ziemeļu purvi" un tās turpinājumam Igaunijas Republikas teritorijā - Sookuningas purvam.
- Veikts dabas lieguma zonas purvu un mežu botāniskais apsekojums.
- Projekta gala mērķis ir izstrādāt vadlīnijas vienotai pārrobežu teritorijas dabas resursu apsaimniekošanai un aizsardzībai, izstrādāt un ieviest pārrobežu teritorijas Ģeogrāfiskās informācijas sistēmu, īstenot ilgtspējīgas mežsaimniecības ideju apmācību semināros.

6.2.3. Eiropas Savienības LIFE Nature programmas projekts „Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā”

Projekta mērķis ir Eiropā aizsargājamu jūras piekrastes biotopu un sugu saglabāšana Latvijā. Šī projekta ietvaros tiks izveidots 300 m aizsargjoslas līdzsvarotas aizsardzības un apsaimniekošanas sistēmas pamats. Projekta darbības laiks – līdz 2005. gada 31. decembrim.

Projekta ierosinātājs ir Latvijas Universitāte. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija ir šī projekta partneris, kas piedalās ar līdzfinansējumu 69 671 EUR apmērā, nodrošinot reģionālajam koordinatoram daļu no algu fonda un valsts sociālas apdrošināšanas iemaksu likmes, kā arī infrastruktūru projektā veicamajām darbībām.

Par būtiskākajiem sasniegumiem uzskatāmi informācijas stendu sagatavošana uzstādīšana Vidzemes piekrastē, dabas lieguma „Randu pļavas” apsaimniekošana ar noganīšanas un pļaušanas metodi, gājēju laipu uzstādīšana Salacgrīvas kāpu zonā, Salacgrīvas un Ainažu pludmales izveidošanas darbu uzsākšana.

6.2.3. Eiropas Savienības LIFE Nature programmas projekts „Latvijas palieņu pļavu atjaunošana ES prioritāro sugu un biotopu saglabāšanai”

Projekta mērķis ir atjaunot bioloģiski vērtīgākās un pašlaik aizaugošās palieņu pļavu teritorijas un nodrošināt ilgstošu palieņu pļavu apsaimniekošanu nākotnē. Tas sekmēs apdraudēto sugu un biotopu saglabāšanos un sniegs ekonomisku labumu arī vietējiem zemes īpašniekiem.

Projektā ir iekļautas 16 vērtīgākās palieņu pļavu ekosistēmas no visiem Latvijas reģioniem, kuras nav iesaistītas citos biotopu apsaimniekošanas un atjaunošanas projektos. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā ir 6 no tām. Visas šīs teritorijas ir NATURA 2000 vietas un ietver nozīmīgas dabas vērtības: gan sugas (grieze, mazais ērglis, vidējais ērglis, ķikuts, lapu koku praulgrauzis u.c.), gan biotopus (upju palieņu pļavas, parkveida pļavas, sugām bagātās atmatu pļavas u.c.). Projekts ir saskaņots ar prioritātēm, kuras ir uzskaitītas Eiropas Rīcību plānā mazajam ērglim, griezei un starptautiskajā rīcību plānā ķikutam.

Projekta ierosinātājs ir Latvijas Dabas fonds. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija ir šī projekta partneris.

2005. gadā veikti šādi pasākumi:

- savvaļas un medījamo dzīvnieku uzskaitē, lai noskaidrotu dzīvnieku populāciju lielumu un izvietojumu,
- veikt hidroloģiskā režīma mērījumus un izveidot teritorijas hidroloģisko karti,
- papildināt ģeogrāfiskās informācijas sistēmas (GIS) datus projekta teritorijai,
- veikt vērtīgo mežaudžu apsekošanu ārpus esošajām aizsargājamām teritorijām,
- izstrādāt sākotnējo teritorijas iekšējo funkcionālo zonējumu.

6.2.4. Eiropas Savienības INTERREG IIIB programmas projekts „Piekrastes ilgtspējība kā izaicinājums” (COASTSUST; Nr.027)

Projekta realizācijas laiks: 01.01.2005.-15.12.2007.

Projekta mērķis ir atbalstīt piekrastes teritoriju un it īpaši aizsargājamo teritoriju ilgtspējīgu izmantošanu un attīstību, tai skaitā atbalstot vides pārvaldības uzlabošanu vietējā, pašvaldību līmenī.

Projekta īstenošanas rezultātā plānots, ka piekrastes iedzīvotāji apzināsies un ieviesīs jaunus, videi draudzīgus saimniekošanas veidus, kas atbildīs vietējam dzīvesveidam un saglabās raksturīgo kultūrvidi. Aizsargājamo teritoriju administrācijas projekta īstenošanas gaitā stiprinās sadarbību un informācijas apmaiņu, tādējādi apvienojot Baltijas jūras piekrastes vides aizsardzības organizāciju zināšanas un resursus kopēju problēmu risināšanā un jaunu ceļu meklējumos.

Galvenās aktivitātes vērstas uz aizsargājamo teritoriju iedzīvotāju aktīvu iesaisti, informēšanu un izglītošanu. ZBR administrācija šī projekta ietvaros ir paredzējusi:

vides pārvaldības nevalstiskās atbalsta sistēmas izveidi ZBR;

vides gidu apmācību ZBR;

mācību – pieredzes apmaiņas braucienus ar mērķi iegūt zināšanas videi draudzīgā saimniekošanā un pieredzi, kā noteiktas problēmas tiek risinātas citur Eiropā;

Salacas upes baseina bioloģiskās daudzveidības centra/ Nēģu centra izveidi.

Projektā iesaistīti 11 partneri no Somijas, Igaunija, Lietuvas, Vācijas. No Latvijas projektā iesaistījusies Latvijas Universitāte un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija. Vadošais partneris ir Somijas Valsts meža dienests.

6.2.5. Eiropas Savienības INTERREG IIIA programmas projekts “Ziemeļlivonijas piekrastes reģiona iniciatīva pārrobežas sociālekonomiskajai attīstībai” („NICE ”)

ZBR ir viens no projekta 9 partneriem. Projekta mērķis ir uzlabot pārrobežu sadarbību ilgtspējīgai attīstībai Ziemeļlivonijas piekrastes un kaimiņu reģionos, lai radītu vienotu telpu ekonomiskajai un sociālajai izaugsmei. Pārskata periodā par būtiskāko uzskatāma izstrādātā pārrobežu teritorijas tūrisma stratēģija, kā arī Ainažos organizētais pierobežu piekrastes teritoriju festivāls.

6.2.6. Starptautiskās Hidroloģiskās Programmas pētījums “Hidroloģisko procesu izpēte Sedas purvā”

Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorijā (Natura 2000) dabas liegumā „Sedas purvs” UNESCO Mazo grantu programmas ietvaros sadarbībā ar LU Zemes zinātņu fakultāti un Latvijas Lauksaimniecības universitātes aģentūras Ūdenssaimniecības un zemes zinātniskos institūtu tika veikta teritorijas hidroloģisko un hidrobioloģisko izpēte. Secināts,

ka tuvāko 30 gadu laikā, izbeidzoties purva izstrādei un atjaunojoties gruntsūdens līmenim, te izveidosies viena no Latvijas 5 lielākajām ūdenstilpēm. Tās ietekmē mainīsies ne tikai teritorijas vides, bet lielā mērā arī sociālie un ekonomiskie priekšnosacījumi jaunu darbības virzienu attīstīšanā. Pētījuma rezultāti šobrīd tiek iestrādāti dabas lieguma „Sedas purvs” dabas aizsardzības plānā.

6.4. plānotie pētījumi

Plānotie pētījumi saistīti ar Valsts monitoringa programmu izpildi, teritorijas Ainavu ekoloģiskā plāna izstrādi, teritorijā esošo īpaši aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādi. Pētījumi aptvers sekojošas jomas:

- ceļotājzivju monitorings Salacā,
- Ziemeļu purvu hidrobioloģiskais monitorings, ietverot arī atsevišķu pētījumu par retajiem putniem aizsargājamās teritorijas saskares zonā ar diskutablu “Kārlīšu trasi” ;
- Ligzdojošo un ziemojošo putnu uzskaites;
- Ziemeļvidzemes purvu limnisko sistēmu hidrobioloģiskais monitorings,
- Salacas upes hidrobioloģiskais monitorings.

Pētījumu rezultāti tiek izmantoti Limbažu rajona, kā arī ZBR pašvaldību teritoriju plānojumu izstrādē. Bez tam tiek turpināti vairāki nozīmīgi lokāla rakstura pētījumi. No tiem kā nozīmīgākie minami:

- ZBR vērtīgo mežu biotopu apzināšana,
- vēl neapzināto dižakmeņu apsekošana.
- piekrastes aizsargjoslu efektivitātes izvērtējums

